

Bioeróziós nyomok kárpáti korú *Balanus*-ok vázmaradványain

Kovács Beatrix, III. évf., EKF TTK

Témavezető: **Dávid Árpád** főiskolai docens
EKF Földrajz tanszék

A Nagyvisnyó északkeleti részén, a Méhecső-völgy északi oldalán, a Kilitka-tető lábánál elhelyezkedő homokbánya kárpáti korú, az Egyházasgergei Formációba tartozó képződményei nagy mennyiségben tartalmaznak *Balanus* vázmaradványokat.

A szerző az itt gyűjtött fosszilis kacslábú rákok vázain (1738 db.) előforduló bioeróziós nyomokat vizsgálta.

A vázmaradványok morfológiai sajátosságai alapján a következő négy fajt különítette el: *Balanus giganteus* L., *Balanus crenatus* Bruguière, *Balanus concavus* Bronn, *Balanus vadászi* Kolosváry. Leggyakoribb a *Balanus concavus* és a *Balanus giganteus* faj.

A *Balanus*-ok rossz megtartásúak. Az ép vagy közel ép példányok száma mindegyik faj esetében 1% alatti. Leggyakoribb vázelem a laterale. Ezt követi a rostrum és a carina.

A bioerodált vázelemek száma 727. Leggyakrabban a *Cliona* nemzetségbe tartozó marószivacsok (*Entobia* életnyomnemzetség) és a Polychaeta férgek (*Caulostrepsis*, és *Maeandropolydora* életnyomnemzetségek) bioeróziós nyomai fordulnak elő a vázelemeken. Megtalálhatók még Sipunculida férgek (*Trypanites* életnyomnemzetség), fúrókagylók (*Gastrochaenolites* életnyomnemzetség), Vermetid gastropodák (*Renichnus* életnyomnemzetség), és mohaállatok (*Spathipora* és *Leptichnus* életnyomnemzetségek) élettevékenységének nyomai is.

A bioeróziós nyomok leggyakrabban a laterale vázelemen találhatók.

Mind a marószivacsok, mind a férgek élettevékenységének nyomai a vázelemek külső és belső oldalán is előfordulnak. Az *Entobia* életnyomnemzetség általában a vázelemek külső oldalára jellemző. Míg a férgek fúrásnyomai általában a vázelemek belső oldalán helyezkednek el.

Az életnyomok vázakon való elhelyezkedése arra utal, hogy a bioerodáló szervezetek leggyakrabban a *Balanus* pusztulása után alakították ki lakásnyomaikat. A bioerózió a litorális zóna alsó, szublitorális zóna felső részén mehetett végbe.